

Hembygdsnytt

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Vintern 2017-2018

Vattenturbinen provkörd

Medlemsavgiften, se sista uppslaget

*God Jul och Gott nytt år
önskar föreningen*

Från föreningens ordförande

Björn Mellström

Under 2017 har vi haft 4 mycket lyckade kvarndagar, 2 i maj och 2 i september. Framför allt i september var det väldigt många besökare i kvarnen. Sista dagen var det så mycket folk i kvarnen att det blev svårt att hinna med för oss som jobbade. Bland annat så blev det svårt att hinna med att mala i samma takt som mjölet såldes. Det är naturligtvis jättekul med många besökare i kvarnen, men det blev kö med folk både i kaféet och mjölförsäljningen. Vi funderar nu på att kanske ha fler kvarndagar nästa år för att vi ska hinna med, eller också ha fler personer som hjälper till under kvarndagarna.

Det har också varit konstutställningar i magasinet under flera av kvarndagarna.

Vi har även malt ca 2700 kg siktat rågmjöl till Gysinge Färgfabrik under året, samt en del mjöl till Upplandskubbens Vänner. Även i år har vi serverat upplandskubb i kaféet, det är mycket uppskattat av besökarna. Det är ett lite speciellt bröd eftersom det inte gräddas i ugn, utan kokas i ett vattenbad istället. För att brödet ska få kallas Upplandskubb måste man följa receptet, men också att säden måste vara odlad i Uppland, mjölet malt i Uppland och brödet bakat i Uppland. Kvarnvikens kvarn är en av väldigt få kvarnar i Uppland som fortfarande är i drift och föreningen Upplandskubbens Vänner köper sitt mjöl från oss.

I slutet av november blev kvarnen uppmärksam i Bromma och Vällingby Tidning med en fin artikel. Även i radio, P4 Radio Stockholm, var kvarnen med på morgonen den 30:e november.

Under hösten har vi också provkört den nyrenoverade vattenturbinen. Det har varit brist på vatten i sjön hela sommaren på grund av för lite regn, därför har vi fått vänta med provkörningen. Turbinen var egentligen klar redan i våras efter att ha varit isärplockad i nästan 5 år. Provkörningen gick bra, trots lite vattenläckage och ett lager som gick varmt. Vattenläckaget är redan åtgärdat.

En del underhållsjobb kommer att utföras i kvarnen under vintern, bland annat ett lager till stenparet som behöver ses över.

Under februari eller mars kommer vi att mala till Gysinge Färgfabrik igen, en andra omgång av en pågående beställning. Samtidigt kommer vi troligen mala till en del andra beställningar.

Turbinen under provkörning 4 november.

Turbinen demonterades på hösten 2012. I början så försökte vi få tag på reservdelar från fabriken, som faktiskt fortfarande finns kvar i Ohio, USA. Tyvärr lyckades vi inte med det, utan vi fick själva tillverka de delar som måste bytas ut. Som vanligt när vi renoverar saker i kvarnen så försöker vi att inte byta ut mer än nödvändigt, utan att renovera och återanvända de ursprungliga delarna så långt det går. Det är därför ganska få delar i turbinen som vi har bytt ut. Det innebär att renoveringar ibland kan ta lite tid. Turbinrenoveringen har tagit 5 år.

Turbinen återmonteras i turbinhuset.

Ny drivrem till turbinen monteras.

Kvarnens drivkällor

Björn Mellström

Vattenturbinen i kvarnen installerades när kvarnen byggdes 1882. Den är tillverkad av James Leffel i Ohio, USA. Företaget finns fortfarande kvar och kan fortfarande tillverka turbiner på beställning.

Men det har alltid varit för lite vattenflöde från Kvarnsjön (som numera heter Råcksta träsk) för att driva kvarnen på heltid. Därför fanns det redan från början en ångmaskin som komplement. Den ursprungliga ångmaskinen var troligen tillverkad av Bolinders Verkstäder på Kungsholmen, eftersom de tillverkade hela kvarnverket. Tyvärr finns det inget kvar av den maskinen. Det finns bara några fästjärn kvar i golvet samt att man ser var ångpannan varit inmurad.

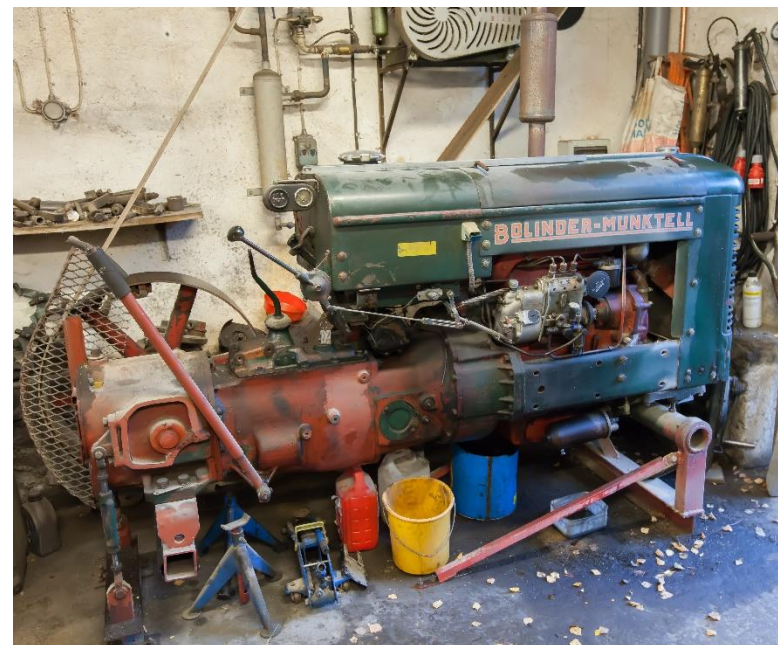
Den ångmaskin som finns i kvarnen idag är tillverkad 1922 på Djurgårdsvarvet i Stockholm. Det är en tvåcylindrig komppoundmaskin på ca 50 hästkrafter. Den är egentligen byggd för att sitta i ett fartyg, men har varit reservmaskin och legat nedmonterad i ett förråd och har aldrig suttit i något fartyg. Föreningen köpte och installerade maskinen på 90-talet.

Ångmaskinen i kvarnen.

Ångmaskinen är i bra skick, men tyvärr så är ångpannan som står i maskinrummet i dåligt skick. Därför kan vi inte köra med ångmaskinen. Det står naturligtvis högt på vår önskelista att få tag på en fungerande ångpanna. Tyvärr är de ganska dyra, även begagnade. Det gäller även att hitta en panna i lagom storlek, som är anpassad för ångmaskinen. Vi vill även att pannan är anpassad för att eldas med ved, eftersom den ursprungliga pannan troligen var en vedpanna. Om någon medlem har kontakter på ångpannor så får ni gärna höra av er.

Eftersom det ganska ofta är för lite vatten i sjön för att köra med vattenturbinen, så använder vi en dieselmotor. Det är från början en traktor som vi tagit bort onödiga delar på och installerade i maskinrummet i slutet av 90-talet. Traktorn är en Bolinder Munktell som tillverkades i Eskilstuna 1955, modellen heter 35. Det är en 3-cylindrig diesel på 42 hästkrafter. Vi renoverade motorn för några år sedan när den var nästan 60 år gammal. Då byttes alla slitdelar, så motorn är nu nästan i nyskick. Reservdelar fanns fortfarande att köpa. Eftersom vi inte kör så ofta med motorn så kanske den håller i 60 år till.

Kvarnens dieselmotor.

Föreningens tidning

Den här tidningen har kommit ut till medlemmarna i lite olika former i många år. De senaste åren har den kommit 2 gånger om året. Det är ganska mycket jobb att skicka en tidning med posten som vi har gjort och även en ganska stor kostnad. Bara brevportot för ett utskick ligger på nästan 1000:-, sedan tillkommer papper, utskrifter i skrivare och kuvert mm. Det tar även ganska många arbetstimmar att färdigställa ett utskick till över 120 medlemmar.

Vi tänker nu minska ner utskicken och bara skicka tidningen en gång om året. Den kommer då innan jul och är då också en påminnelse om medlemsavgiften. Det är också ett sätt att spara på papper och tänka på vår miljö. Sedan kommer tillsvdare också ett utskick som är kallelse till årsmötet på våren.

Förhoppningsvis ska vi kunna skicka ut information med e-post lite oftare. Just nu har vi lite för få e-postadresser för att det ska kännas meningsfullt att göra utskick på det sättet. Därför uppmanar vi nu medlemmarna att lämna sina e-postadresser.

Medlemsavgiften

Vi är en förening som bryr oss om vår miljö. Därför vill vi spara på papper och utskrifter när vi gör våra utskick. Tidigare har vi alltid skickat med ett inbetalningskort för plusgirot med tidningen, när det är dags att betala medlemsavgiften. Men eftersom det numera är väldigt få som fortfarande använder det kortet för betalning så får ni istället alla uppgifter här i tidningen.

Plusgirokonto nummer 487 18 35-7

Betalningsmottagare: Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Medlemsavgift: enskild medlem 120:- familj 150:-

Glöm inte att uppge namn, adress och e-postadress när ni betalar.

För nyblivna medlemmar som betalat in sin första medlemsavgift efter 1 september 2017 gäller betalningen även för 2018.

Kvarnviken 1945.

Vill ni få information oftare från föreningen? Ange er E-postadress när ni betalar årsavgiften, så kan vi göra utskick med information.

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Postadress: c/o Mellström, Box 3014, 161 03 Bromma

Hemsida: www.kvarnvikensmuseum.se

E-post: info@kvarnvikensmuseum.se

Plusgirokonto: 487 18 35-7

Medlemsavgift: 120:- per år, 150:- för familjer.

Glöm inte att uppge namn och adress samt e-postadress vid inbetalning av årsavgift.

